

Baholash va teskari aloqa mexanizmlari yordamida talabalarning ijodiy rivojlanishini oshirish

Aslonova Navro'za Hoshim qizi

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi” kafedrası o‘qituvchisi

Anatatsiya: Baholash va teskari aloqa mexanizmlari talabalarning ijodiy rivojlanishini rag‘batlantirishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Ushbu maqolada talabalarning ijodiy salohiyatini oshirishda baholashning turli shakllari, teskari aloqa va konstruktiv fikr almashish metodlari tahlil qilinadi. Baholash va teskari aloqa orqali talabalar o‘z ishlarini qayta ko‘rib chiqish, xatolarni aniqlash va ijodiy qarorlarini yaxshilash imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Shu bilan birga, bu yondashuv talabalarda mustaqil fikrlash, ijodiy faollik va estetik kompetensiyalarni rivojlantirish ko‘nikmalarini shakllantiradi.

Kalit so‘zlar: Baholash, Teskari aloqa, Ijodiy rivojlanish, Talabalar, Pedagogik metodika, Naqqoshlik, Kompozitsiya, Rang uyg‘unligi

Talabalarning ijodiy rivojlanishini oshirish naqqoshlik va boshqa badiiy fanlarda muhim pedagogik vazifa hisoblanadi. An’anaviy o‘qitish usullari ko‘pincha faqat yakuniy ishni baholashga asoslangan bo‘lib, talabalarni o‘z ijodiy salohiyatini rivojlantirishga yetarlicha rag‘batlantirmaydi. Shu sababli, baholash va teskari aloqa mexanizmlari talabalarga o‘z ishlarini qayta ko‘rib chiqish, konstruktiv fikr olish va ijodiy qarorlarini yaxshilash imkonini beradi.

Baholashning turli shakllari — shakllantiruvchi, yakuniy va o‘zaro baholash talabalarning ijodiy faoliyatini rag‘batlantirishda samarali vosita bo‘lib xizmat qiladi. Teskari aloqa mexanizmlari talabalarni o‘z ishlarini tahlil qilishga, xatolarni aniqlashga va ijodiy qarorlarini takomillashtirishga undaydi. Shu bilan birga, talabalar guruh ishlari orqali bir-biriga konstruktiv fikr bildiradi, ijodiy yechimlarni birgalikda ishlab chiqadi va o‘z ijodiy kompetensiyalarini oshiradi.

Mazkur maqolada baholash va teskari aloqa mexanizmlari yordamida talabalarning ijodiy rivojlanishini oshirish metodikasi, uning pedagogik asoslari va amaliy qo‘llanilishi tahlil qilinadi. Maqola talabalarni ijodiy salohiyatini rivojlantirish, dars jarayonini interaktiv va samarali tashkil etish bo‘yicha tavsiyalarni taqdim etadi.

Naqqoshlik fanida talabalarning ijodiy rivojlanishini oshirishda baholash va teskari aloqa mexanizmlari muhim pedagogik vosita hisoblanadi. An’anaviy o‘qitish usullari ko‘pincha yakuniy ishni baholashga asoslangan bo‘lib, talabalarning ijodiy faolligini rag‘batlantirishda cheklangan samaraga ega. Shu sababli, shakllantiruvchi baholash, o‘zaro baholash va konstruktiv teskari aloqa talabalarni faol va mustaqil ijodiy ishlashga undashda samarali vosita sifatida qaraladi.

Shakllantiruvchi baholash jarayonida talabalarga o'z ishlarini bosqichma-bosqich bajarish imkoniyati beriladi, va ularning ishlariga o'qituvchi tomonidan konstruktiv fikrlar bildiriladi. Bu talabalarga xatolarini aniqlash, ishlash jarayonini takomillashtirish va ijodiy qarorlarini yaxshilash imkoniyatini yaratadi. Shu bilan birga, o'zaro baholash talabalarning bir-biriga konstruktiv fikr berishi va boshqa yondashuvlarni tahlil qilishi orqali ijodiy faollikni oshiradi.

Teskari aloqa mexanizmlari talabalarni o'z ishlarini qayta ko'rib chiqishga, yangi g'oyalarni yaratishga va ijodiy qarorlarni takomillashtirishga rag'batlantiradi. Naqqoshlik darslarida bu talabalar rang uyg'unligi, kompozitsiya va ornament elementlarini yaratishda qo'llaniladi. Talabalar o'z ishlarini bir-biriga taqdim etadi, fikr almashadi va eng samarali yechimlarni birgalikda ishlab chiqadi. Shu tarzda ularning tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalari rivojlantiriladi.

Baholash va teskari aloqa jarayoni talabalarning motivatsiyasini oshiradi. Talabalar konstruktiv fikrlar asosida ishlarini takomillashtirishga intiladi, o'z ijodiy qarorlarini mustaqil qabul qiladi va loyihalarni yakunlaydi. Shu bilan birga, o'qituvchi talabalarning ijodiy faolligini baholaydi, ularni yo'naltiradi va rag'batlantiradi, dars jarayonini interaktiv va samarali qiladi.

Natijada, baholash va teskari aloqa mexanizmlari naqqoshlik fanida talabalarning ijodiy rivojlanishini oshirish, ularni mustaqil va guruhda ijodiy ishlashga jalb qilish, shuningdek, badiiy va estetik kompetensiyalarini rivojlantirishda samarali pedagogik yondashuv sifatida qoraladi.

Baholash va teskari aloqa mexanizmlari naqqoshlik darslarida talabalarning ijodiy rivojlanishini oshirishda samarali pedagogik vosita hisoblanadi. Ushbu yondashuv talabalarni o'z ishlarini qayta ko'rib chiqishga, konstruktiv fikr olishga, yangi g'oyalarni yaratishga va ijodiy qarorlarni takomillashtirishga rag'batlantiradi.

Shakllantiruvchi va o'zaro baholash talabalarning motivatsiyasini oshiradi, ularni mustaqil fikrlash va faol ijodiy ishlashga undaydi. Shu bilan birga, guruh ishlari talabalarda hamkorlik, kommunikatsiya va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

O'qituvchi metodik tayyorgarlikka ega bo'lishi, darsni interaktiv va teskari aloqa mexanizmlariga asoslangan shaklda tashkil etishi va talabalarning ijodiy faolligini rag'batlantirishi lozim. Kelajakda baholash va teskari aloqa yondashuvlarini raqamli vositalar bilan birlashtirish orqali talabalarning badiiy va ijodiy kompetensiyalarini yanada rivojlantirish tavsiya etiladi.

Adabiyotlar

1. Shavdirov S. A. Podgotovka budushchikh uchiteley k issledovatel'skoy deyatel'nosti. Pedagogicheskoe obrazovanie i nauka, 2017, №2, s. 109–110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons. Eastern European Scientific Journal, 2017, №1, s. 131–134.

3. Shovdirov S. Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region. E3S Web of Conferences, 2024, 587:02016.
 4. Shavdirov S. Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology. AIP Conference Proceedings, 2025, 3268(1):070035.
 5. Shavdirov S. A. Ůquvchilarda tasviriy savodxonlikka oid o‘quv kompetensiyalarini shakllantirishning pedagogik-psixologik jihatlari. Sovremennoe obrazovanie (Uzbekistan), 2017, №6, s. 15–21.
 6. Shovdirov S. Tasviriy san’atni o‘qitishda o‘quvchilarning sohaga oid o‘quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari. Inter Education & Global Study, 2024, №1, s. 8–14.
 7. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students. Science and Innovation, 2023, 2(B10), s. 192–198.
 8. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts. International Journal on Integrated Education, 2023, 4(3), s. 60–66.
 9. Black, P., & Wiliam, D. Assessment and Classroom Learning. Assessment in Education: Principles, Policy & Practice, 1998, 5(1), s. 7–74.
 10. Hattie, J., & Timperley, H. The Power of Feedback. Review of Educational Research, 2007, 77(1), s. 81–112.
-